

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U001720

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 30-04-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лисичка Олександр Миколайович

2. Oleksandr Lysychka

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2083-5553

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 025

Назва наукової спеціальності: Музичне мистецтво

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії за спеціальністю 025 - Музичне мистецтво

Дата захисту: 25-06-2024

Спеціальність за освітою: Музичне мистецтво

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 5585

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.41

Тема дисертації:

1. Композиторські пошуки Едварда Елгара: етапи творчої еволюції (на матеріалі оркестрових творів)
2. Edward Elgar's searches in composition: stages or creative evolution (on the basis of orchestral works)

Реферат:

1. Британський композитор Едвард Елгар (1857–1934) належить до тих митців, які активно привертали до себе увагу дослідників (а також виконавців та слухачів) і протягом свого життя, і після смерті. Причин такої зацікавленості науковців можна визначити щонайменше дві: непересічна художня цінність написаної Е. Елгара музики та його особливий статус – і як першого успішного британського композитора-симфоніста, і також як першого майстра, хто з часів Г. Перселла отримав визнання і в Британії, і за її межами. На сьогоднішній день музикознавче висвітлення творчості митця є досить ґрунтовним та включає численні різножанрові роботи з різними дослідницькими задачами: монографії M. Kennedy, M. Hurd, I. Parrot та D. McVeagh, статті цих же дослідників, присвячені окремим проблемам вивчення творчості композитора; дисертація L. Meadows, що висвітлює вплив творчого методу Р. Вагнера на формування Е. Елгара; праці Ch. E. McGuire, J. Butt та B. Adams, сфокусовані на особистості митця, в тому числі на ставленні до релігії та

відповідного кола образів; ряд статей, в яких розглядається роль Е. Елгара як офіційно-імперського композитора – Е. Pucciarelli; R. Cowgill, D. Heckert, Ch. E. McGuire; дослідження сприйняття музики Е. Елгара в різних країнах за авторства А. Padgett та А. Thomson; дослідження, спрямовані на вивчення певних частин оркестрової спадщини майстра: J. Rushton, де розглядаються оркестрові твори до Першої симфонії (1908 р.), та С. Mark, в якому описано часовий проміжок з 1910 р. і до смерті митця. Втім, в цьому корпусі відсутня робота, яка б чітко та послідовно відстежувала творчу еволюцію митця та надавала б її періодизацію, хоча б в одній жанровій сфері. Разом з тим, докладне вивчення оркестрових партитур Е. Елгара дозволяє зробити висновок, що двочастинний поділ його оркестрового доробку, який випливає з останніх двох згаданих робіт, не є відповідним суті його музики. Отже, об'єктом дослідження обрано композиторський доробок Е. Елгара, предметом – творча еволюція Е. Елгара, розглянута як втілення композиторських пошуків на матеріалі оркестрових творів. Мета дослідження – розкрити спрямованість композиторських пошуків митця на різних етапах його творчої еволюції на основі оркестрових творів Е. Елгара. У дослідженні використані наступні методи: історико-типологічний, історико-еволюційний, жанровий, стильовий, структурно-композиційний, драматургічний, музично-мовний та компаративний. У Першому розділі дисертації звернено увагу на парадоксальність творчої особистості Е. Елгара, котра полягає в кількох особливостях його біографії. Пропонується наукова концепція поділу творчої еволюції майстра в сфері оркестрових жанрів на чотири взаємопов'язані етапи, які визначено як етап спроб, етап успіху, етап реалізації та етап переосмислення. У Другому розділі визначено особливості еволюції митця в оркестрових творах перших двох етапів. Третій розділ присвячено аналізу двох партитур, що склали третій етап еволюції оркестрових творів композитора, приналежних двом концептуальним жанрам – Першій симфонії (1908) та Скрипковому концерту (1910). Цей етап, що за своєю роллю є центром тяжіння, кульмінацією, до якої і спрямовано всі попередні пошуки митця, визначено в роботі як етап реалізації. Четвертий розділ вміщує аналіз трьох творів, що становлять останній етап, етап переосмислення. Це – Друга симфонія (1911), Симфонічний етюд «Фальстаф» (1913) та Віолончельний концерт (1919). Суттєві відмінності цих трьох партитур одна від одної та від опусів попередніх етапів дозволяють встановити відповідність цього етапу першому – за ознакою активної різноспрямованої пошукової роботи. У Висновках підведено підсумки дослідження, окреслюється «еволюційна крива» оркестрових творів Е. Елгара в чотирьох еволюційних етапах (пошук власного стилю – його віднайдення – кристалізація – пошук шляхів оновлення), намічено перспективи подальшого дослідження. Ключові слова: Едвард Елгар, Нове англійське музичне відродження, композитор, мислення, романтизм, ХІХ – початок ХХ століття, пізньоромантичний стиль, Ріхард Вагнер, мистецька освіта, еволюція, стильові константи, композиторський пошук, творчий досвід, творча особистість, оркестрове письмо, скрипка, техніка письма, фактура, програмність, автокоментар.

2. The figure of the British composer Edward Elgar (1857–1934) is one of those who actively attract attention of the scholars (as well as that of the listeners and the performers) both during their lifetime and after the death of the artist. It is possible to name at least two reasons causing such a great interest of the scholars: outstanding artistic significance of the music written by him and a special status of E. Elgar as a first successful British composer-symphonist, the first one since the times of H. Purcell who was widely recognised both in Britain and abroad. Today, musicological study of the artist's creative life is quite a fundamental one and includes numerous works with different research goals: general monographs by M. Kennedy, M. Hurd, I. Parrot and D. McVeagh, as well as articles by those scholars, devoted to separate problems of studying the composer's outcome; a work by L. Meadows, devoted to the influence of R. Wagner's creative approach on E. Elgar; the works by Ch. E. McGuire, J. Butt and B. Adams focusing on the personality of the composer, including his attitude towards religion and respective images; a group of articles regarding E. Elgar's role as an official composer of the British Empire (E. Pucciarelli; R. Cowgill, D. Heckert, Ch. E. McGuire); studies of E. Elgar's reception in different countries, carried out by A. Padgett and A. Thomson; articles aimed at studying some parts of E. Elgar's orchestral works: by J. Rushton, who regards the works prior to the First Symphony, and by C. Mark, who describes timespan from 1910 and until the death of the composer. At the same time, that corpus of research lacks a work that would clearly and consecutively trace creative evolution of the artist and suggest its periodization, even if in one genre sphere. Be that as it may, a

thorough study of E. Elgar's orchestral works allows to reach a conclusion that such bipartite split of his orchestral outcome, evident from mentioned above research, is not fully according to the essence of his music. Thus, the subject of the study is the process of E. Elgar's creative evolution, which is regarded as a search, on the basis of his orchestral works. The aim of the study is to reveal directionality, vectors of the artist's compositional searches on different stages of his evolution on the material of his orchestral works. The research uses the following methods: historically-typological, historically-evolutional, stylistic, genre, structurally-compositional, dramaturgical, musically-linguistic and comparative. In the First Chapter of the dissertation the attention is focused on paradoxicality of E. Elgar's creative personality, that lies in several peculiarities of his biography and character. We suggest a research conception of the split of the artist's creative evolution in the sphere of orchestral music into four stages, which are defined as stage of trial, stage of success, stage of fulfilment and stage of reconsideration. The Second Chapter of the research considers orchestral works which were written at the first two of the stages defined above. The Third Chapter is devoted to two compositions that constitute the third stage of evolution of E. Elgar's orchestral works, to the works belonging to the two conceptual genres: First Symphony (1908) and Violin Concerto (1910). This stage, serving a role of centre of gravity, towards which all the previous searches of the artist are aimed, is defined in the dissertation as stage of fulfilment. The Fourth Chapter contains analysis of three works that are regarded as a last stage of E. Elgar's evolution, stage of reconsideration. Those works include the Second Symphony (1911), symphonic study "Falstaff" (1913) and Cello Concerto (1919). Significant differences between those three compositions and from the previous works by E. Elgar make it possible to see similarity of this stage with the first one, due to active process of search in multiple vectors. In the Conclusions the results of the dissertations are summarized, a general graph of E. Elgar's evolution is drawn (search of unique style – achievement of it – crystallization – search of modernization), the perspectives of further research are defined. Keywords: Edward Elgar, New English Musical Renaissance, composer, thinking, Romanticism, XIX – beginning of XX centuries, Late-Romantic style, Richard Wagner, art education, evolution, style constants, composer's searches, creative experience, creative personality, orchestral writing, violin, writing technique, texture, program music, self-commentary.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Лисичка, О. (2019). Оркестрові твори Е. Елгара 10-х років ХХ сторіччя як спроба оновлення композиторського стилю. *Аспекти історичного музикознавства*, 16, 225–241.
- Лисичка, О. (2021). «Несподівано британське»: акцентуація національно англійського в «Фальстафі» Едварда Елгара . *Аспекти історичного музикознавства*, 24, 37–53.
- Лисичка, О. (2021). Інтроексплективність як ознака лірико-драматичного жанру Скрипкового концерту Е. Елгара. *Аспекти історичного музикознавства*, 25, 55–86.
- Лисичка, О. (2023). Увертюра Е. Елгара «На Півдні (Алассіо)»: узагальнення власного досвіду і передбачення подальших творчих відкриттів. *Аспекти історичного музикознавства*, 32, 93–112.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Іванова Ірина Леонідівна
2. Iryna Ivanova

Кваліфікація: к.мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Самойленко Олександра Іванівна
2. Olexandra Samoilenko

Кваліфікація: д.мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2071-9587

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеська національна музична академія імені А.В. Нежданової

Код за ЄДРПОУ: 02214254

Місцезнаходження: вул. Новосельського, 63, Одеса, 65023, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лігус Ольга Марківна
2. Olha Lihus

Кваліфікація: к. мист., доцент, 17.00.03**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-5513-5525**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Київський столичний університет імені Бориса Грінченка**Код за ЄДРПОУ:** 45307965**Місцезнаходження:** вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, Київ, 04053, Україна**Форма власності:** Комунальна**Сфера управління:** Держадміністрація**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Малий Дмитро Миколайович
2. Dmytro Malyi

Кваліфікація: к. мист., 17.00.03**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-3751-5019**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського**Код за ЄДРПОУ:** 02214350**Місцезнаходження:** площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство культури України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Савченко Ганна Сергіївна
2. Hanna Savchenko

Кваліфікація: к.мист., доц., 17.00.03**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-9845-0450**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Рощенко Олена Георгіївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Рощенко Олена Георгіївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Поліна Кордовська

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна